Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII Ч. 94. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го ТРАВНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, MAY 20, 1981 No. 94. VOL. LXXXVIII.

Д-р Петро Стерчо переобраний головою Відділу УККА у Філядельфії

Проф. д-р Петро Стерчо

Філядельфія, Па (І. С. тел.) — Тут в неділю, 17-го травня, в домі „Тризуба", відбулися загальні збори місцевого Відділу УККА. Приявних було 277 осіб та 77 уповноважених представників товариств і організацій, що дало разом 354 голосуючих учасників зборів. Після майже одногодинної оживленої дискусії перед прийняттям порядку нарад, який приявні прийняли великою більшістю голосів, коло 90 осіб вийшло зі залі.

Після цього збори проходили спокійно та ділово. Головою Відділу УККА переобрано проф. д-ра Петра Стерча.

Зборами проводила президія, яку очолював проф. д-р Богдан Гнатюк.

Готується урочисте відкриття бібліотеки ОУКО

Вінніпеґ, Канада (ОУКО) — Відкриття бібліотеки Осередку Української Культури й Освіти відбудеться в неділю, 24-го травня, о год. 3:30 по полудні, при 184 Алексaндер вул. схід.

Бібліотека Осередку, заснована 1944 року, як один із відділів Осередку Української Культури й Освіти, — одна з найкращих українських бібліотек в Північній Америці. Зберігаються в ній матеріяли з цілого світу українською мовою та на українські теми англійською й іншими мовами.

В бібліотеці приблизно 30,000 томів книжок, 3,000 томів журналів та альманахів (приблизно 1,300 заголовків, із цього 60 отримується [illegible]) і приблизно 270 заголовків газет (приблизно 35 отримується тепер). Особливу вартість мають журнали й газета, друковані в Україні, в інших країнах Европи й у Північній Америці перед і під час обох світових війн.

Матеріял покриває всі галузі знання: загально-довідкові книжки (енциклопедії, бібліографії), філософію, релігію, соціологію (особливо українців у Канаді та української еміґрації), мову, природничі науки, технологію, мистецтво, музику, літературу, історію, географію, археологію.

Багато дарованих приватних збірок-бібліотек збагатило бібліотеку Осередку, наприклад сл. п. полк. Є. Коновальця, О. Кошиця, П. Зварича, Ю. Лісового, Т. Павличенка, П. Куця, о. Б. Бачинського, Головної управи УНО та інші. Бібліотека дуже радо приймає даровані приватні бібліотеки й книжки за попереднім домовленням.

В осібній колекції рідкісних книг [illegible] цінні унікати українського минулого, наприклад „Номоканон" (1624 р.), „Євангеліє Києво-Печерського манастиря" (1658 р.), „Ірмолой" (1723 р.) та „Енеїда" Івана Котляревського (1808 р.).

Бібліотекою можуть користуватися всі, але позичати книжки, згідно правил, можуть тільки члени Осередку УКО.

Відбудуться відбиванкові першості УСЦАК

Нюарк, Н.Дж. — Уже в вступну суботу, 23-го травня ц.р., тут в залі Технічного Інституту відбудуться 24-ті з черги відбиванкові першості Української Спортової Централі Америки і Канади, господарем яких в цьому році є УСВТ „Чорноморська Січ". Згідно з програмою дня, змагання розпічнуться в суботу вранці о год. 8:30 і проходитимуть на протязі цілого дня аж до 5-ої години по полудні, коли закінчаться фіналами в групах жіночій і чоловічій.

По закінченні фінальних ігор усі учасники переїдуть до Рамада Інн в Іст Ганове при шляху 10, де в 8:30 год. вечора відбудеться спільна вечеря, у часі якої провід турніру і представники Українського Народного Союзу вручать переможцям Трофеї і збірним — золоті медалі, що їх уфундував УНСоюзу.

Після бенкету о год. 10-ій вечора розпічнеться забава при звуках оркестри „Роса", в якій за окремим вступом зможе взяти участь місцева молодь, і ті гості, що не зможуть набути квитки на вечерю.

У самому турнірі зголосили свою участь найкращі українські відбиванкові дружини з ЗСА і Канади, між якими слід відмітити: СТ „Україна" Торонто; Пласт, Торонто; УАСТ „Леви" Чікаґо; УСО „Тризуб" Філядельфія, і сильну дружину „Ч. Січ", — всі в групі чоловіків. В останніх двох першенствах УСЦАК на зміну звання першунів здобули: в 1979 році „Ч. Січ" і в 1980 році „Леви".

Між жіночими дружинами змагатимуться такі дружини, як: СТ „Україна", Торонто; УАСТ „Леви" Чікаґо (дві дружини) і минулорічні першунки УСЦАК-УСВТ „Ч. Січ". Крім згаданих, в чоловічій групі виступатимуть теж: Пласт, Бофало і „Сокіл", Сиракюзи, в жіночій — дружина УСО „Тризуб", Філядельфія. Більшість учасників цієї великої спортової імпрези прибуде до Рамада Інн в Іст Ганове вже в п'ятницю увечорі, де вони будуть перебувати на протязі цього довгого „вікенду".

ВІДКЛИКАНО З'ЇЗД

Нюарк, Н. Дж. — Управа Земляцтва „Перемищина" повідомляє колишніх жителів Перемиської Землі та колишніх учениць і учнів українських шкіл у Перемишлі, що з причин від Управи незалежних З'їзд на Союзівці в днях 6-7 червня ц. р. не відбудеться. Управа Земляцтва поробить необхідні заходи, щоб З'їзд відбувся осінню ц. р.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ ОДЕРЖАВ ДОТАЦІЮ

Ню Йорк, Н. Й. — Фундація Клерка Стерлінґа вже вдруге признала дотацію, цим разом в сумі 5,830 на піддержку Українському Музеєві, зокрема на виготовлення прозірок, інформативних матеріялів і на посилення членської кампанії. В 1979 році ця сама фундація пожертвувала 8,000 дол. на Український Музей. Тоді і тепер дотації одержано завдяки заходам д-ра Софії Сивак, члена Управи Музею.

ПОСЛАННЯ
ПРО СВЯЩЕНИЧІ ПОКЛИКАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКВІ

Дорогі в Христі Браття і Сестри!

Прощаючись із своїми учнями перед Вознесенням, наш Господь ще раз пригадав їм, яке велике і широке є їхнє завдання, до якого Він їх покликав: „І будете моїми свідками в Єрусалимі, у всій Юдеї та Самарії й аж до Краю землі" (Діян, 1,8). Христос приніс цілому людству науку-свідчення про Отця, в Христі ми побачили Отця-Бого, Його славу, ми побачили, якими ми люди повинні бути нашою гідністю і досконалістю, Він приніс нам своїм словом, своїм життям і смертю з воскресенням поворот до Отця і життя вічне. Щоб все те передати всім людям по всій землі, Христос вибрав дванадцять Апостолів, які мали перед світом про те свідчити, тобто проповідувати Христові слова, говорити про його життя і Його спасенне діло для нас. Своїми вчинками, життям і словами Апостоли були такими як був Христос післаний Отцем, слухаючи Його слів: „Тож будьте, як Отець Ваш небесний досконалий" (Мат. 5, 48) і „Як мене послав Отець, так я посилаю вас" (Ів. 20, 21).

Апостоли своє свідчення передали своїм наслідникам єпископам і їхнім співробітникам — священикам і в той спосіб Христове слово, сам Христос, живе у своїй Церкві по сьогоднішній день. Священичий чин злучений у підпорядкованому смислі єпископському-апостольському, має на меті саме те Христове свідчення і воно відбувається із допомогою навчання-проповідування, освячування Христовими Таїнствами, зокрема повторенням Його Безкровної Жертви-Голготи і ведення душ до Отця.

Велике це і святе діло бути Христовим свідком, учнем і священиком. Працею священиків Христос веде людство і народи до спасення, живе в світі як світло для світу, провадить людство і народи по історичних дорогах одним певним шляхом. Та сам Христос сказав, що люди часто більше люблять темряву чим світло (Ів. 3, 19) і йдуть своїми дорогами. В таких часах історії, звичайно, буває брак священиків, бо ті, яких Христос кличе до своєї праці, відмовляються, або подобається їм більше життя в світі, життя для марнот світу, чим життя для інших для свого народу, для Христа і блаженної вічности. Ми це звемо словом — „брак священичих покликань, а сам Христос із журбою казав: „Жнива великі, та робітників мало" (Мт. 9,38).

На жаль, такий час і такий брак священичих покликань ми як нарід переживаємо. Колись, коли наш нарід переживав лихоліття, занепад, темноту, неволю, Бог посилав нам багато священиків, між ними ревних, святих і жертвенних і вони рятували наш нарід, підносили його духово, кріпили його, разом з ним роблячи панщину і кріпаччину, приносили йому освіту і ми вставали і наново розвивалися. Сьогодні подібне щось переживаємо тут на поселеннях і в Україні. Потрібно нам священиків, потрібно нам Христових свідків, потрібно духовних провідників для молоді, яку здобуває собі світ різними способами і не багато є між ними таких, що могли б сказати словами нашого мислителя Сковороди — „світ мене ловив, але не зловив".

Наш Священний Синод українських єпископів рішив в цьому році і на майбутнє скріпити і пожвавити нашу акцію молитов і праці для збереження і збільшення духовних покликань серед нашої молоді. В тій цілі окрема Синодальна Комісія, яка складається із єпископів і священиків уклала відповідний плян дії і нам треба піти за їхніми вказівками та збільшити наші молитви і старання, щоб на нашій українській ниві Христос покликав якнайбільше робітників для своєї жатви. Таку свідому і обдуману акцію треба провести по наших родинах, парафіях, громадах, організаціях, братствах, епархіях і екзархатах.

Молоді люди думають, чим їм бути в своїм народі, мріють про своє майбутнє. Часто вони стоять на роздоріжжі і не можуть рішитись. Серед своїх вагань і сумнівів не бачать вони Христа, якому служити — значить служити свому народові, душам, потребуючим. Це таки найшляхетніша служба, але нам треба про те молодим душам говорити, їм Христа і Його вічне слово правди показати, відкрити. Робім це з усією наполегливістю і ревністю, щоб ми за кілька років не остались без священиків, бо це був би страшний знак нашого занепаду і небезпеки духовної руїни.

Кінчиться шкільний рік і багато молодих душ стоїть із своїми сумнівами, що їм вибрати, чим ступити в життя, для чого жити і працювати. Поставмо перед ними Божественну Особу нашого Спасителя і Господаря і скажім тим молодим душам словами Марти: „Прийшов Учитель і тебе кличе" (Ів. 11, 28).

Наш Господь — милосердний і благий бачить наші потреби і вислухає наших молитов та поблагословить нашу працю над збільшенням священичих покликань у нашім народі.

„Господи, Господи, призри с небесе і вижд, і посіти віноград сей і соверши ї, єгоже насади десниця твоя, Господи, буди рука твоя на сина чоловіческа, єгоже укріпил єси себі".

Благословення Господнє на Вас!

† **Йосиф**
Патріярх і Кардинал

Дано в Римі
В Святий і Великий Четвер
10/23 квітня 1981 Р.Б.
При патріяршому соборі Св. Софії

ВИКОНАНИЙ ЗАМАХ на життя Папи Івана Павла II знову поновив в З'єднаних Стейтах Америки широку дискусію на тему тероризму в світі і загрозу для Америки. Постає питання: чи зможуть числені терористичні організації, зокрема ворожі до політики ЗСА, перенести свою діяльність на американський континент і розвинути свою злочинну роботу. Голова відділу боротьби з тероризмом в Державному департаменті, Ентоні Клейтон, признається, що зможуть, хоч їхня діяльність в ЗСА буде дуже трудною під теперішню пору, коли Уряд Роналда Реґена є рішений поборювати всякими доступними йому засобами форму тероризму, про що вже раніше говорив державний секретар Александер Гейґ. Клетон при тому заявив, що його відділ у спілці з Федеральним Бюром Інвестиґацій робитимуть все можливе, щоб не допустити до повного вияву тероризму на території ЗСА.

ПАПА ПОЧАВ ВСТАВАТИ З ЛІЖКА

Рим, Італія. — Медичні бюлетені та інформації лікарів, які піклуються Папою Іваном Павлом II подають, що його стан значно покращав, але ще не можна виключити небезпеки інфекції в очеревній ямі. Папа почав вставати з ліжка і сидів в кріслі короткий час.

В неділю Папа відчитав коротке звернення до паломників, яких було понад 15,000 на площі св. Петра перед базилікою св. Петра. Звернення передав Папа в італійській мові міцним і виразним голосом, що викликало чимале зворушення серед слухачів. В неділю він також вперше відслужив Службу Божу в асисті двох священиків. В часі передавання звернення й благословення голос Папи двічі неначе заломився, що могло бути зі зворушення, або з ослаблення. В понеділок Папа відзначив день своїх 61-их народин.

Вміжчасі слідчі італійські органи при допомозі турецьких емісарів переводять допити турецького терориста Мегмета Алі Аджа, одначе без особливого успіху. Аджа відповідає виразно на різні несуттєві, або маловажні питання, але коли доходить до таких питань, які можуть послужити ключем для вияснення важливих таємниць, він відмовчується. Наприклад на запит, звідки він мав фонди на покриття високих видатків у своїх подорожах по Европі, він відповів, що, виїжджаючи з Туреччини, він мав біля 10,000 долярів зі собою. Але на запит звідки він їх отримав, він категорично відмовився відповідати. Він далі вперто обстоює, що не мав ніяких спільників у виконанні атентату на Папу, ані не отримав від нікого доручення зробити це. Дотепер стверджено, що він мав тісне пов'язання з турецькими правими терористичними колами. Чи те пов'язання було дійсне ще також в часі виконання атентату на Папу, — дотепер не стверджено.

Европейська преса починає висловлювати критичні завваги під адресою різних національних поліцій і їх інтернаціонльних установ, як Інтерполь, які впродовж майже трьох років не натрапили на сліди атентатчика, хоч він подорожував по різних країнах Европи, перебував в різних ресортах, готелях тощо, а команда турецької поліції не лише вислала його опис і осторогу про нього до різних поліцій, але й просила їх допомогти арештувати його, подаючи неpаз міста, де він мав перебувати.

У світі

ВБИВСТВО ТРЬОХ американських монахинь у Ель Сальвадорі та загрожене положення шести інших (чотири священики-монахи й дві монахині) змусили їх повернутися до ЗСА. Вони прибули до головної кватири Ордену Мерикнол в Оссенінґ, Н. Й. Тут вони перебуватимуть до диспозиції керівництва свого ордену. З їхнім поворотомм з Ель Сальвадору виникло питання, чи вони зможуть знов поїхати туди. Архиєпископ Ель Сальвадору повідомив, що він радий їхньому поворотові, але ці місіонери вимагають ґарантії від уряду, щоб уряд їх підтримував та щоб у часі їхнього повторного перебування в Ель Сальвадорі вони були безпечні. Чи їм сальвадорський уряд таку ґарантію дасть, невідомо. Але ледве чи така ґарантія направду забезпечувала б їм безпечне перебування й можливості праці тут. Дотепер ці місіонери працювали в шпиталях, школах, притулках для дітей і осередках опіки над убогими.

СПРАВА СТОСУВАННЯ ТОРТУР державними чинниками знову виникла в Ірані. Крім різних джерел, які інформують про ці справи, президент Ірану Абольгассан Бані-Садр потвердив публічно, що в Ірані знову арештують безпідставно, місяцями тримають у тюрмі без доказів та піддають тортурам арештованих. Присуди виносять ісламські суди, складені з мулл, які зчаста не мають ніякої, або дуже мало правничої освіти, й через те не в силі притримуватися обов'язуючої процедури. Вони натомість тільки керуються приписами Корану й інших підставових ісламських писань. Через те, як подають іранські й чужі джерела, підсудним не забезпечується можливостей оборони, не допускається їхніх свідків тощо. Врешті решт оборонці мають підтримувати становище суду і прокуратури, а не вести оборону підсудного. З огляду на те деякі підсудні взагалі відкидають оборонців, а боряться самі, бо тоді мають більші можливості боронитися. Під тиском цих фактів аятолла Хомейні покликав комісію, яка мала ці факти провірити. Ця комісія ствердила, що причини до хвилювання немає, бо тортури в Ірані застосовуються рідко.

ПОЛОЖЕННЯ В ПРОВІНЦІЇ КОСОВО сербської федеративної республіки в Юґославії ще далі неустабілізоване. Урядові чинники ще й далі тримають залогами узброєні частини з інших районів держави, щоб не бути заскоченими на випадок якихсь несподіваних виступів населення та переводять слідство для виявлення причин недавніх розрухів, в яких дев'ять осіб було вбитих, а понад 50 ранених. У висліді слідства влада звільнила цілий ряд керівників на різних постах як на університеті так і в студентських гуртожитках в Прістіні, столиці провінції, а так само в Обілічі, де студенти також пробували організувати демонстрації, одначе поліція не допустила до того. Декілька тижнів після розрухів студенти в Прістіні знов виявили своє невдоволення, одначе цим разом до розрухів не дійшло. Всетаки основна проблема, а саме проблема повних прав альбанського населення Юґославії, що нараховує коло півтора мільйона душ і живе компактною масою в Косово далі проявляє себе й вимагає якоїсь основної розв'язки від центральної влади в Београді.

РОЗБУДОВА ЯПОНСЬКИХ атомових електрівень посувається вперед, але урядові приходиться цілий час поборювати різні форми виступу населення проти них. Японці нарід трудолюбивий, завзятий і коли щось їх не переконує, вони активно виступають проти цього. Коли частина населення була проти нового великого летовища під Токіо, то спротив тієї частини населення був такий міцний, що треба було довгого часу й багато заходів, щоб його подолати. Є небезпека, що подібне може трапитися з деякими будовами атомових електрівень. Тим більше, що японські соціялісти з партійних міркувань прилучилися до того спротиву й використовують його для своїх партійних цілей. Японські урядові чинники намагаються зробити все можливе, щоб злагіднити незадоволення населення з приводу недавнього протікання радіоактивного матеріялу в атомовій електрівні в Тсуруґа. Дирекція тієї електрівні не лише допустила до того протікання, але, виявивши його затаювала. За це тепер мусів уступити президент тієї компанії, покарано також цілий ряд діячів і заґарантовано, що на майбутнє таке не повториться.

ПОБИЛИ БАТЬКА ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА

Париж, Франція. — Тижневик „Українське Слово", який появляється в Парижі, надрукував у числі з 10-го травня ц.р. коротеньку, але зате дуже багатомовну інформацію базовану на вістках з України, що невідомі „злочинці" побили у Львові батька замордованого композитора Володимира Івасюка.

Приїхавши до Львова, батько Івасюка хотів відвідати могилу сина. На Личаківському цвинтарі перестріли його невідомі „хулігани" і побили до тієї міри, що він ще й досі перебуває у лічниці. Вони зломили йому руку і побили голову тяжким предметом.

Зростає напруження на Близькому Сході

Бейрут, Ливан. — Пересування збройних відділів різних сил на терені Ливану та артилерійські дуелі на різних його теренах характеризують теперішній стан. Уряд Ізраїля одноголосно рішив відсунути ще на якийсь час знищення сирійських ракет на терені Ливану, очікуючи мирного полагодження цієї справи. Арабські країни далі висловлюють свою безумовну підтримку Сирії.

В Бейруті ліві елементи почали обстріл християнських дільниць і позицій християнської міліції при помочі 122-міліметрових гармат, які вони отримали з Лівії. Обстріл християн у Бейруті в останніх днях перевищує всі дотеперішні, з чого поінформовані кола роблять висновки, що ліві і ісламські елементи отримали великі підкріплення. Числа вбитих і ранених уже не можна подати, зате цілі дільниці поволі вилюднюються й населення шукає спокійніших. Один з европейських купців, який уже понад 30 років перебуває в Ливані сказав: „Після 30-річного перебування в тій країні мушу вам сказати, що тутешні мешканці і їхні збройні відділи не потребують ніякої військової допомоги; їм треба прислати одну дивізію психіятрів".

Другим районом сконцентрованого артилерійського обстрілу є південний Ливан, де християнська міліція під командуванням майора Саада Гаддада обстрілює терени положені на північ.

Філіп Габіб, висланник президента Роналда Реґена для посередництва в мирній полагоді загостреного конфлікту поміж Ізраїлем і Сирією й надалі продовжає свої заходи. Його заходи включають також Савдійську Арабію, куди він літав уже двічі. Висліди його поїздок до Савдійської Арабії дотепер неслідні.

Московська преса розпочала нову серію атак проти ЗСА й Ізраїля, закидаючи їм, що вони шантажують Сирію. Московська „Правда" представляє сирійські збройні заходи, як „оборонні міри". „Правда" виявила, чому вона підтримує Сирію й наштовхує її на дальші агресивні кроки, пишучи, що властне Сирія останнім часом стала головним бастіоном усіх тих арабських сил, які протиставляться договорові в Кемп Дейвиді та сепаратному єгипетсько-ізраїльському мирові"

В Америці

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН відбув свою першу, після виконаного на нього атентату, подорож до Індіяни, де він в університеті Нотр Дам виголосив перед 1,977-ма студентами і 9,000 запрошеними гостями цієї римо-католицької виховної інституції довшу промову. І хоч Президент не заторкував у своїй промові головних справ міжнародної політики, як загально сподівалися політичні спостерігачі і кореспонденти, а радше поділився з присутніми своїми спогадами з часів накручування фільму в університеті з його участю у головній ролі, преса й інші засоби масової інформації присвятили цій події максимальну увагу, бо це була перша подорож президента Реґена поза Вашінґтон після стрілів у столиці і цього, як заявив один з кореспондентів, „неприємного дня Америки" випадку. Крім того Президент накреслив декілька оптимістичних образів майбутнього Америки, кажучи, що „роки перед нами можуть перетворитися у роки загального економічного і політичного піднесення і закріплення справи миру". Президент недвозначно підкреслив, що Захід відкине комуністичні ідеї і відпише комунізм, як „ексцентричний феномен" в історії людства. Поза університетом відбулась політична демонстрація деяких студентських груп, які протестували проти політики уряду ЗСА у відношенні до Ель Сальвадору і Нікараґуа.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ Джіммі Картер не погоджується з політикою теперішнього Уряду у відношенні до прав людини. Виступаючи в Ню Йорку перед Радою рабінів, він заявив, що не можна міряти двома мірками права людини, якщо вони порушуються будь-якою державою. Картер звернув також увагу, що зміцнення мілітарної сили З'єднаних Стейтів Америки не є добрим кроком до обопільного роззброєння і зменшення страгеґічної нуклеарної зброї країнами ЗСА і Совєтського Союзу.

ЧЕРГОВА ПОСУХА цього літа у східних стейтах ЗСА є менш правдоподібна, бо стейти, у зв'язку з останніми, в деякому випадку інтенсивними опадами, запаслись питною водою і резервуари в деяких стейтах наповнились на 80, а то й 90 відсотків вмістимости. Очевидно, кажуть знавці, треба ще більше опадів, щоб усі стейти могли знести поголошене раніше раціонування води. Метрополітальний Ню Йорк вже майже виходить з довгої кризи після останніх зливних дощів, які заповнили резервуари до 80 відсотків вмістимости.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ СКАРБУ в Адміністрації президента Роналда Реґена, Доналд Ріґен, перебуває тепер в Савдівській Арабії і бере там участь в нарадах метою яких є устійнити економічну співпрацю ЗСА і Савдійської Арабії. Ріґен плянує переконати лідерів Савдійської Арабії, що економічна програма президента Реґена була конечною в теперішній ситуації. Очевидно, речник Уряду ЗСА конферуватиме з арабми про доставку нафти та порушить цілий ряд інших проблем тісно пов'язаних з економікою. Крім Савдійської Арабії, Ріґен відвідає ще Кувейт й інншi країни.

В НЮ ЙОРКУ вневдовзі відбудеться незвичайний, але потрясаючий своїм змістом судовий процес. Суд має розглянути злочин 9 і 7-літнього хлопців, яких обвинувачують в тому, що вони втопили у нюйоркській затоці двох чотирилітніх дітей. Поліційні чинники інформують, що злочинці-діти будуть суджені на підставі кримінального кодексу діточих злочинців. Поліція тому відмовилась від заподання прізвищ дітей-злочинців і не виявила обставин злочину.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Турбота Москви — загроза для світу

На перший погляд — це внутрішня суперечність, бож в інтересі вільного світу є якнайбільші турботи Москви. Проте державний секретар Александер Гейґ, який є не тільки чотиризірковим генералом, але й політиком, що знання історії виніс із Вест Пойнту, звернув увагу абсольвентам університету в Сиракюзах, до яких промовляв у минулому тижні, що всесвітня історія знає прецеденти, коли провід державами, яка має великі клопоти, свідомо і пляново розплутує міжнародну авантюру — щоб відвернути увагу своїх громадян від отих внутрішніх турбот. Гейґ має на сто відсотків рацію. Совєтський Союз утримує Кубу, видає більйони щорічно готівкою і доставами Анґолі, Етіопії, Південному Єменові, Південному В'єтнамові, Лівії, — фінансує міжнародний тероризм і використовує кожне слабе місце на ґльобі, щоб поширювати комунізм і свою „сферу впливів". Але це, — як доказує інвазія до Афганістану, — сполучене з великим риском: втратами у людях і матеріялі та конечністю покривати високі кошти свого аґресивного імперіялізму.

Але це не тільки матеріяльні турботи, це не тільки витрачання більйонів на підтримування своїх сателітських і прихильних Москві лівих резимів. Гейґ правильно вказав і на заламлювання комуністичних духових вартостей. Яскравий приклад Польщі, де комуністична партія не злякалася погроз совєтської інвазії і не припинила лібералізації режиму в часі совєтсько-сателітських військових маневрів, які були очевидним шантажем на адресу Варшави. Виявилося, що це не тільки демократична опозиція у Польщі, яка охоплює зокрема мільйон робітників, жадає людських прав, але й комуністична верхівка, опинившись в обличчі одвертого бунту цілого народу, пішла на концепцію „комунізму з людським обличчям". І факт, що Москва таки не перевела збройної інтервенції у Польщі та проковтнула леґалізацію у Польщі незалежних від компартії робітничих спілок — централі фабричних робітників і однаково незалежної опіки селян, — цей факт яскраво засвідчив, що сила СССР сьогодні куди слабша, аніж була 1968 році, коли він перевів інвазію до Чехо-Словаччини. Гейґ правильно вказав на заламання комуністичного динамізму, який збанкрутував в економічній ділянці — державної контролі над продукцією і її розподілом, але й у ділянці духовній. Творці жовтневої революції підмурували свій режим месіяністичною теорією Маркса-Леніна. Але ця ідеологія вилиняла, втратила атрактивність, стала вивіскою для бюрократичного апарату упривілейованої олігархії.

Недавно можна було читати коментар фахівця, який звернув увагу, що Кремль вислав дальших вісім дивізій на китайський кордон, де вже стоїть кругло мільйон совєтських вояків. Китай, мовляв, не дає спокійного сну кремлівським володарям. І вони напевно повели б проти Китаю превенційну війну, щоби знищити її нуклеарну зброю, поки вона ще слаба, як би не риск, що це була війна на два фронти і що вдребезґи розіб'ється ґарантія совєтських кордонів в Европі, записана у Гельсінкському договорі. При всьому фанатизмі комуністичних вождів і при всій захланності поширювати свою „сферу впливів" — можна здогадуватися, що серед кремлівської верхівки є таки люди, які здають собі справу з труднощів і риску нової війни.

Очевидно, Москва тримається у своїй політиці методи злочинця, що кричить „лови злодія". У утой сам день, коли Александер Гейґ промовляв у Сиракюзах, у Києві промовляв Леонід Брежнєв, який запевняв, що він готов переговорювати зі Заходом, але водночас погрожував „імперіялістам", що СССР відповість усією своєю могутньою збройною силою на „виклик збоку імеріялістів". А під „імперіялістами" совєтська термінологія розуміє в першу чергу Америку. Речник кремлівських володарів пресове аґенство ТАСС різко таврувало минулотижневу конференцію міністрів закордонних справ НАТО у Римі. Заяву Гейґа, що ЗСА готові відновити переговори з СССР про стан нуклеарної зброї, ТАСС назвав маневром для відтягання справи, щоб у міжчасі збрӧїтися — проти СССР. І в цьому коментарі були знову погрози. Але у своїй промові в Сиракюзах Александер Гейґ запевняв слухачів — увесь світ — що ЗСА не лякаються погроз. Він перестерігав, щоб не переціннювати совєтської сили, яка не така велика, як декому здається. І заповідав, що настане сумерк потуги СССР — що напевне станеться. А з цим насувається питання: чи у тому історичному моменті український народ буде готов, щоб упімнутися за свої державницькі права?!

К. Крупський

ЗА ПРАВИЛЬНУ ОЦІНКУ

I

У своїй книжці „The Real War", колишній президент Ричард Ніксон у декількох місцях згадав Україну як одну з поневолених націй (про це ближче у моїй статті „Голос перестороги перед загрозою", „Свобода", числа 258 і 259, з 11 і 12-го грудня 1980).

Усі ті згадки є доказом того, що Ніксон прекрасно зорієнтований у теперішньому політичному статусі Української Совєтської Соціялістичної Республіки. Він знає, що ця „республіка — це навіть не маска, а лиш фіговий листок, яким Москва намагається прикрити наготу московського імперіялізму.

Тепер ще більше переконуємося у тому, що ті короткі, але дуже позитивні згадки Ніксона про український народ, не є припадковими і, що вони мусять мати належне місце в його дуже реально-тверезій політичній концепції. Доказом цього може послужити його чергова згадка, про яку написав кореспондент Патрік Й. Б'юкенан, у щоденнику „Денвер Пост" (16-го лютого 1981 року, у статті п. з. „Ніксон дає оцінку польській кризі").

На вступі статті Б'юкенан каже, що Ніксон, живучи тепер у східньому Менгеттені, не марнує часу. Він щотижня гостить обідом вісім осіб з Вашінгтону, які приїжджають до дому Ніксона з метою інформувати колишнього президента про настрої у столиці країни. А далі, Б'юкенан каже, що в останньому тижні гості з Вашінгтону — це були особи різних поглядів і різних професій, бо складалися з традиційно консервативних, неоконсервативних і нової правиці інтелектуалів, журналістів та політичних діячів. В часі цього обіду, Ніксон добровільно зголосився дати оцінку подіям, що тепер відбуваються у Польщі.

Це правда, що про робітничі і студентські страйки в Польщі тепер доводиться нам чути на кожному кроці — в пресі, радіо і телевізії, але, на жаль, для усіх журналістів і коментаторів, Польща — це „Найбільша по Росії слов'янська країна".

Зовсім ясно, що таке поняття автоматично виключає цю справді другу по росіянах, щодо величини території і населення — країну, якою є Україна.

Зовсім інакше глядить на цю справу колишній президент Р. Ніксон. Цитуємо те, що за Б'юкенаном сказав Ніксон: „Успіх поляків може бути інфекційним не тільки серед народів Центральної Европи, але й також може бути інфекційним у самому Совєтському Союзі, а особливо в сусідських республіках — Литві, Латвії та Естонії, які були незалежними до Другої світової війни. Також може бути інфекційним у самому велетневі — Україні".

Коротка, але дуже важлива згадка про Україну. Важлива вона тим, що походить з політичної концепції дуже авторитетного політичного знавця, який знає, що завоювати московську імперію, яка існує під назвою „Совєтського Союзу" — неможливо. Залишається лиш один спосіб у боротьбі з імперіялізмом цієї імперії: розвалу її на народи, з яких вона складається. Історія потверджує, що імперій не завоював ніхто. Вони розпалалися і це стало майже законом.

Припустім, що Москва дозволить Польщі зовсім відлучитися (на ділі цього ніколи не буде), то Совєтський Союз і без Польщі ще залишиться грізною імперією. Зрештою, польська державна господарка і так веґетує коштом величезних боргів і позик від країн Заходу. Але ми певні, що без України, балтицьких і кавказьких народів, Москва автоматично перестала б бути загрозою для інших країн. Ніксон прекрасно це знає.

Ніксон уважає, що тепер Москва з розпукою хоче оминути мілітарну інтервенцію в Польщі, однак, якщо б ситуація в Польщі мала би висмикнутися з-під контролі Москви та загрожувати контрреволюцією комуністичній владі, то Москва, — каже Ніксон, — „не завагається стягнути на Польщу навіть 80 дивізій війська."

Ніксон не поділяє думки з тими, які радять почати якийсь протиудар на Кубі чи щось подібного. Він уважає, що зміна Уряду — з президентом Рональдом Реґеном у Білому Домі, а генералом Гейґом, як державним секретарем, уже виразно збільшили чинник „політики відстрашування", який Кремль повинен зважити у рівновазі сил. Він також категорично не поділяє оптимістичного погляду західніх стратегів у тому, що інвазія Совєтського Союзу в Польщі автоматично спонукає НАТО до акції.

Ніксон уважає, що сьогоднішні країни НАТО є іншими: сьогоднішня Англія не є з ери Черчілла — Ідена — МакМіллена, а Франція не є з ери де Ґоля. Німеччина не є з ери Аденауера — Ергарда. Ніксон уважає, що автоматичне відновлення союзу країн Західньої Европи розірвало б комерційні зв'язки зі Совєтським Союзом. Тепер не така ситуація, як в часі холодної війни. Країни НАТО мають величезні вклади несплачених позик і кредитів в торгівлі, подорожуванні та всякого роду комунікації зі східнім бльоком, а особливо зі Східньою Німеччиною. У додатку, понад усе, ці країни є під прямою загрозою совєтської нуклеарної зброї.

Слухаючи Ніксона, — каже Б'юкенан, — мається враження, що европейці з 1981 року, є створені з іншої матерії чим европейці з років 1949 чи 1956. Ніксон уважає, що тоді, коли в Вашінгтоні можна почути стільки офіційних розмов про великі консультації і координацію з союзниками, залишається виразним, що провідництво Америки є незаступимим. Він уважає, що якщо Совєтський Союз рушить, Америка повинна взяти провід і діяти навіть сама — якщо зайде потреба, бо тільки Америка може протиставитись величезній силі цієї комуністичної імперії. Ніксон глядить на польську кризу і на напруження, яке вона викликала в СССР та в совєтському бльоці, в Західній Европі і ЗСА, як на історичний, і можливо, рішаючий зворотний пункт в тому, що він зве „війною званою миром".

Продовження буде

Святослав Караванський

Дружня Бесіда

Питання: Розкажіть, будь ласка, над чим нині працюєте?

Відповідь: Українці віддавна славляться своїм нахилом до гумору. Гумористичний підхід до всякої ситуації, розуміння світу через призму гумору дуже потрібна людська риса. Гумор, якщо він добрий, помагає позбуватися негативних рис, помагає долати життєві труднощі.

В СССР і зокрема на Україні широкого поширення набув так званий „усний" самвидав", тобто „усна нецензурована згори творчість". Цей „усний самвидав" здебільшого має гумористичне забарвлення.

Зацікавившись народним гумором, я обробив і оброб ляю зараз сюжети гумористичного самвидаву. Ось кілька зразків моїх обробок, які, до речі, готує до друку видавництво „Київ":

СКЛАДНЕ ПИТАННЯ

Господарів пограбувавши
І їхнє все добро продавши,
Зібравсь актив колгоспний спішно:
Що будемо робити з грішми?

Сільська еліта розумова
„Купімо - радила — корову!"

Проте не обійшлось без фракції:
„Купім - казали інші - трактор.

Тут слово взяв „товариш" з міста:
- Я б радив вам на трактор сісти.
Бо трактор тягне, трактор оре,
Роботи робить трактор море!
І як то буде виглядати:
У плуг корову запрягати?

Аж дід Охрим й собі взяв слово:
- А я скажу - купім корову!
Бо як на нас почнуть дивитись,
Як трактор станемо доїти?

ЛІКУВАТИСЬ ТАК ЛІКУВАТИСЬ

Гіркий і давній алькоголік
Схотів свою подужать болість.
Якось до лікаря протисся,
А той його питає з місця:
— Давно п'єте?
І як багацько?
— Та вже не менше -
років з двадцять!
— І як багато?
— Літру в день.

Заповнив доктор бюлетень:
— Вживайте - каже - з цього дня
Горілку по сто грам щодня,
І десь за тиждень загляніть.

Сім днів минуло, наче мить,
І от до кабінету знов
„Слабий", хитаючись, зайшов.

Вірніше, хтось його притяг, —
Стоїть-бо ледве на ногах.

Злякався лікар неабияк:
— Це так сто грам горілки дія?

— Що ж ви гадали, - він і че -
Що я в одного вас лікуюсь?

НЕЗРОЗУМІЛА ЛЕКЦІЯ

У XXI-му столітті,
Як збудували Комунізм,
Розповіда у школі вчитель,
Який то був Соціялізм:

— Була це ера неповторна:
Хліб вільно продавався чорний,
А хто став в чергу своєчасно,
Той міг купити навіть масло.

Проте дарма!
Добу блискучу
Ніяк не зрозуміють учні
І просять, як один, пояснень:
— Як розуміти слово „масло"?

Ярослав Курдидик

ПРИМУСОВА ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА У ЗСА

Останні уточнені студії Пентаґону виявляють, що переведена крайова національна мілітарна конскрипція, ще один раз підтверджує, що раніше, чи пізніше президент Роналд Реґен буде примушений зректися цього приречення, що лягло в основу його передвиборчої пропаґанди: мовляв, його адміністрація безумовно зречеться примусової військової служби у ЗСА.

Його тодішні передвиборчі військові дорадники вважали, що постійне вдосконалювання та введення щоразу все кращої та модернішої зброї повністю вистачатиме для того, щоб ЗСА могли виконати усі бойові та оборонні завдання цією кількістю вояків, які становить теперішня добровільна, професійна армія.

Із останнього звітування виходить, що відновлена Селективна поборова система зареєструвала 5.5 мільйона юнаків у віці 19-20 років, що виносить 95 відсотків усіх кваліфікованих осіб, які за законом мали зголоситися до поборової реєстрації. Директор бюра Бернард Росткер заявив, що у випадку якоїсь міжнародної кризи, чи воєнної мобілізації, них усіх зареєстрованих молодих людей можна буде повідомити і змобілізувати протягом 10-14 днів.

Пропозиція Пентаґону націлена головним чином на те, щоби відновити і підсилити національні резервові з'єднання та поставити їх на такому рівні, якого вимагає теперішній, дуже маркантно порушений, міжнародний уклад мілітарного балянсу. У Пентаґоні не скриваються і висловлюють погляд, що ця конечність така важлива і поналаглюча своєю вагомістю, що над цим питанням не слід переводити ніяких зайвих дебат. А далі сказано, що в останньому часі переведені та найосновніше провірені проби виявили, що у випадку будь-якої поважнішої ворожої загрози американських вітальних інтересів, теперішні резервові з'єднання не будуть спроможні виконати своєї призначеної місії із-за цієї простої причини, що в них не вистачатиме осіб із належними ранґами і технічних спеціялістів, дослівно у цілій мілітарній резервовій мережі.

Як виходить то самий теперішній основний плян Пентаґону базуватиметься на тому, що він даватиме змогу всім молодим покликаним новобранцям перейти крізь своєрідну „непрактиковану досі споможність" — мовляв, — „попробуй, заки купуєш"... Цю пробу слід зрозуміти таким робом, що кожний ополчений вояк матиме змогу після того, як перейде шестимісячний „військовий тренінг" вирішити, чи він захоче залишитися після цього реченця на довше у військовій службі. Всім молодим воякам залишиться теж добровільний вибір при якому роді зброї вони хочуть залишитися, щоб згодом перейти до резерви в армії, або теж служити в з'єднаннях морського корпусу.

Американські військові фахівці обраховують, що у 1985 році, вдержування професійної армії у ЗСА виявлятиметься неможливим із тієї причини, що після 1985 року демографічна евіденція вказує на різкий спад приросту населення, і то до тієї міри, що тільки коло 600,000 чоловіків поступатимуть кожного року на робочий ринок. На простій мові це означає, що після 1985 року для того, щоб вдержати персональний рівень і кількість добровільців із 1979 року, теперішня добровільна армія мусить „здобути для себе" — кожного другого молодого чоловіка, який появиться на робочому ринку. Такого роду військове вербування добровільців у майбутньому, навіть і найбільшим пропаґаторам сучасної професійної армії видається реально неможливим.

Вище наведені прогнози підтверджують і вказують на те, що відновлена військова служба являється для ЗСА, „conditio sine qua non" — тобто, умовиною, якої не обминути.

Мілітарні експерти Заходу наголошують, що теперішній мілітарній силі ЗСА доведеться не лише стояти для послуг власної національної оборони, але теж і додатково очолювати оборону цілого вільного світу. Цю ролю, — закінчують експерти, — ЗСА мусять приняти з почуттям відповідальности і гордости, що доля поставила їх в епіцентр сучасної, як теж і майбутньої світової історії.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Гармонія змісту і форми

(ВИСТАВКА Й ПОКАЗ ПРОЗІРОК ТВОРІВ ТЕТЯНИ БАЮК)

Дев'ятого травня цього року чікаґська громада мала дуже оригінальну й гарну імпрезу під назвою „Неопалима Купина". Її навіть не можна означити одним терміном, бо це було органічне поєднання малюнків, ілюстрацій, вміло проведеної лекції, травелогу, деклямації й музики. Цілість зачаровувала публіку і не давала помітити, як пробігли дві наснажені змістом години, а хотілося бачити ще більше, хоч нібито все було вже показано.

П'ять літ талановита малярка Тетяна Баюк працювала над цим оригінальним задумом. Вона вирішила дослідити, відшукати й своїм пензлем відродити велич і красу наших дерев'яних церков. Незлічені години потратила в бібліотеці, розшукуючи, вгадуючи джерела, де можна було б знайти відомості, а то й малюнки чи фотографії старовинних українських храмів, більшости з яких уже нема. Протоколи реставраційних комісій царської держави здебільшого кінчалися резолюцією „не відновлювати". Але сталося чудо, і Тетяни пензель відновив і воскресив розруйновані і знищені церкви, і перед нами вони засяяли в повній своїй красі. Навколо храмів зашуміли дерева, зацвіли квіти, забіліли сніги, зася-

(Закінчення на стор. 3)

Л. Д-ук

ДАЛІ, ДАЛІ НА ЗАХІД!..

II

Одного літнього ранку, а в горах ранки чудові, нас погрузили на вантажне авто й повезли... У великому таборі, який нас налякав одним своїм виглядом, була більшість тих, що чекали там приходу Червоної армії, та жменька поляків, які хотіли виїхати на Захід.

Повели нас у велику кімнату, кутки якої були відгороджені коцами і за ними жили родини. Посеред кімнати стіл, біля якого сидів поляк і реєстрував „неповоротців". Навколо столу нервово ходив якийсь, як видно, комісар, він „опікувався" поворотцями. Ми, що прибули, збилися в кучку, як налякані вівці, та й не знали, що робити. Лякав самий тільки вигляд цього „цербера".

Священик першим підійшов до поляка і попросив записати його з дружиною на транспорт, що від'їде на Захід. Тут вмішався комісар і їдовито запитав, чому вони не хочуть вертатися на „родіну". О. Іван спокійно відповів, що не хоче знову попасти на заслання, з якого недавно повернувся. Переслідували його лише тому, що він священик. Поляк записав і дав йому якусь картку.

Другою підійшла я. На запит комісара, чому не повертаюся, я відповіла, що мене переслідували за те, що я дочка священика. Не мала я можливости ні вчитися, ні працювати там, де я хотіла... А батько й чоловік були закатовані НКВД. Мене й мою маму записали на виїзд.

Стали підходити реєструватися інші з нашої групи. То все були „недостріляні" жінки з матерями, або дітьми, чоловіків яких або розстріляли, або вони загинули самі на засланні.

Сіли ми на своїх клунках там же, в тій же кімнаті і я почула за коцом, де жили „поворотці" таку розмову:

— А ти, галубушка, нє бойся єхать на родіну! Товаріщ Сталін добрий, он прастіт тєбє... — намовляла якась „патріотка".

— Сталін буде мені прощати?! — обурено вигукнула якась жінка, — ти спитай мене, чи я йому прощу? Я йому ніколи не прощу за всі муки й кривду, що перетерпіла наша родина. Ти, як хочеш, їдь тому дідькові в зуби, хай він тобі прощає, а я нізащо не вернуся, краще тут помру!

Тієї ночі, не пам'ятаю, чи ми спали, чи так просиділи, дрімаючи, на своїх клунках. Ранком мав від'їжджати потяг на Захід, в якому і нас обіцяли завезти далі від наступаючої Червоної армії. Як можна було спати, знаючи, що тут же біля нас ненависні нам комісари з червоними пасками на рукавах?

Коли наша невеличка група йшла до вантажного авта, яким нас мали везти до потягу, за нами вслід чулися вигуки, лайка, застрашування... А все таки якось відвезли нас на станцію, погрузили в товарові вагони і ми, нібито, могли зітхнути з полегшенням. Та раптом хтось висловив думку, чи ж то дійсно, нас повезуть на Захід, а не до совєтської зони? Ця чутка міцно засіла в наші голови й ми не переставали нервуватися.

Коли вже заповнили всі вагони, в багатьох їхали балтійці, потяг рушив. Хто добре знав ту місцевість, уважно слідкував, в якому напрямку нас везуть. Нарешті, по зупинках помітили, що посуваємося, хоч і дуже повільно, та все ж на Захід. Тоді всі відчули надзвичайну втому і стали дрімати.

Їхали цілий день. Ввечері зупинилися у такому відомому пізніше, Нюрнбергу, тоді вщент розтрощеному повітряними атаками альянтів. Це був вечір перед днем св. Івана, нашого Івана Купала за новим календарем. Лотиші вийшли з вагонів і, навіть розіклали ватру. Ми побачили, що вони теж мають таку ж традицію, як і ми — в цей вечір перед днем Івана Купала розпалюють багаття. Переночували там, а ранком поїхали далі на Захід.

Та ось і наша зупинка. Приїхали до якоїсь станції, не пам'ятаю назви, там сказали нам вигружатися з вагонів. Стали приїжджати тягарові авта і забирати людей та відвозити до великого табору. Скоро й наша група прибула туди... Але й тепер відчуваю мороз поза шкірою, коли пригадую, що привезли нас до брами, де на варті стояв вояк з червоною зіркою на картузі, а вгорі висів величезний плякат: „Родіна вас ждьот!" Не встигли ми отямитися, як уже наше авто стояло перед будинком, на порозі якого знову ми побачили червоноармійця і вгорі на рівні третього поверху великий портрет Сталіна і плякат, що закликав їхати на „родіну".

Водій авта не мав багато часу, мусів їхати на станцію за іншими скитальцями, тож висадив нас усіх перед тим будинком, а сам поїхав. Ми зразу ж віднесли наші клунки подалі від будинку з „гостинним" вартовим на дверях, стали посеред площі й не знали, що робити.

Тоді наш о. Іван рішуче заявив: „Іду до коменданта табору". Там же надів на себе рясу й пішов зі своїм перекладачем. Ми нетерпеливо чекали. Та ось вертаються! Всі рушили назустріч. Бачимо о. Іван блідий, як крейда, ледве йде, молодий перекладач виглядає розгубленим. Усі ми в один голос запитали: „Що сказав?.." „Всіх вивезуть до Сталіна, така умова поміж союзниками"... ледве чутно промовив о. Іван. Для нас це був, як грім з ясного неба. Що робити?! На брамі — варта, навколо — високий паркан... Усіх огорнула розпач. А з совєтського будинку повиходили вартові, кружляють навколо нас, сміються, погрожують, насмішкувато запрошують заходити до їхньої „в'язниці", на якій висить напис: „Мілості просім домой!"

Раптом ми побачили, що до нашої групи підходить старший пристійний чоловік, привітався по-російському і спитав, чи ми належимо до „неповоротців?" Наш священик відповів за всіх. Тоді й цей наш рятівник відрекомендувався, що він голова лотиської групи, ось вони розташувалися в тому будинку, в кінці площі, і до себе приймають усіх, які не хочуть чекати тут на совєтську владу.

Боже! Яка то була для нас радість! Ми вхопили наші клунки і, не відчуваючи втоми побігли до лотиського бльоку. Нам услід свистали, кричали, що все одно, вони нас наженуть, лаялися, та ми вже не звертали уваги, а бігли, не оглядаючись аж до четвертого поверху, де нам комендант бльоку дав місце.

Там нас нагодували гарячою стравою, але найважливіше ми дізналися, що о. Іван говорив не з комендантом, бо він тепер усе ще на станції, приймає прибуваючих скитальців, а зі заступником коменданта, який дав о. Іванові таку, страшну для всіх нас, відповідь. Про самого коменданта лотиші говорили дуже добре, що він обіцяє забрати всіх, бажаючих виїхати, далі на американську зону. Про заступника ж сказали, що він, якщо й не комуніст, то великий їхній прихильник.

Продовження буде

НЮ ЙОРК і ОКОЛИЦЯ!

НАДБУЖАНЦІ

Повідомляємо і запрошуємо Вас на

СХОДИНИ

ЗЕМЛЯЦЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

„Надбузька Земля"

що відбудеться

в п'ятницю, 22-го травня 1981 р., о год. 6:30 веч.
в приміщенні УККА, 203 Друга Авеню, Ню Йорк

Рівночасно пригадуємо, що

ПЕРШИЙ З'ЇЗД НАШОГО ЗЕМЛЯЦЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

відбудеться

в днях 30 і 31-го травня ц. р.

на СОЮЗІВЦІ — КОМІТЕТ

Сестрицтво Пресвятої Богородиці при парафії Св. Покрови в Клівленд — Парма, Огайо

запрошує на виставку і озвучений, синхронізований 2-вогодинний показ прозірок українських дерев'яних церков

під заголовком

НЕОПАЛИМА КУПИНА

Картини церков — **Тетяна Т. Баюк**
Технічне оформлення — **Орест Баюк**

В неділю, 31 травня 1981 р., о год. 4-ій по пол.
в Культурно-Освітному Осередку церкви Св. Покрови

ПІД ПАТРОНАТОМ НАУКОВОГО Т-ва ім. ШЕВЧЕНКА та УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ, ВІДДІЛ НЮАРК І ОКОЛИЦЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ ІРВІНҐТОН, Н. Дж.

влаштовує

ЮВІЛЕЙНИЙ ВЕЧІР

для

Проф. Д-ра ОСИПА АНДРУШКОВА
З НАГОДИ 75-РІЧЧЯ УРОДИН
та
50-РІЧЧЯ НАУКОВОЇ і ГРОМАДСЬКОЇ ПРАЦІ

в СУБОТУ, 6-го ЧЕРВНЯ 1981 р. о год. 7-ій веч.
у власному приміщенні НАРОДНОГО ДОМУ

Зголошення проситься надсилати до дня 30-го травня 1981 р. на адресу:
Ukrainian Community Center
140 Prospect Ave.
Irvington, N.J. 07100

Тел.: (201) 375-0156 — **Ціна квитка — $17.50**

У списку ч. 3 жертводавців на УВАН у США (друкованого 26-го березня 1981 р.) випущено ім'я

МАРІЯ КАПЛИСТА зложила 30.00 долярів.

За недогляд перепрошуємо

Канцелярія

АКАДЕМІЯ СВ. ЮРА

ЗАПРОШУЄ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО НА

ШКІЛЬНИЙ КОНЦЕРТ

НА ЯКОМУ БУДЕ ПРЕДСТАВЛЕНЕ

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ ВЕСІЛЛЯ"

31-го травня 1981 р., о год. 5-ій веч.

215 East 6th Street, New York, N.Y. 10003

Вступ 5.00 долярів

Українська Католицька Церква св. Михаїла в Йонкерсі, Н. Й.

влаштовує з нагоди посвячення нової церкви

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в п'ятницю, 29-го травня 1981 року, о год. 8-ій вечора
в Margaret Thompson Biddle Auditorium of Elizabeth Seton College
1061 N. Broadway, YONKERS, N.Y.

З УЧАСТЮ:

Метрополітального Хору **„ДУМКИ"** *під дир.* **СЕМЕНА КОМІРНОГО, п-ні МАРТИ КОКОЛЬСЬКОЇ-МУСІЙЧУК** — *сопрано,* **п. МИКОЛИ ФАБРИКИ** — *бас-баритон і танцювальної групи* **„КАРПАТИ"** — *молоді СУМ-А з Йонкерсу.*

Даток 4.00 дол., молодь 2.00 дол.
ПРОСИМО ПРО ЧИСЛЕННУ УЧАСТЬ!

•

Посвячення церкви відбудеться в неділю, 31-го травня 1981 р., о год. 11-ій ранку.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА
ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ

136 Друга Авеню, 2-ий поверх
(ДІМ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ)

П'ятниця, 22-го травня 1981 року, о год. 7:30 веч.

Д-р ВОЛОДИМИР ЖИЛА

Професор Технічного Університету в Лаббок, Тексас, в переїзді через Ню Йорк до Гарварду,

виголосить **ДОПОВІДЬ** *на тему:*

„ЛІРИЧНІ ТВОРИ Й. В. ҐЕТЕ В ПЕРЕКЛАДАХ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ"

Вечір вестиме **Проф. Д-р ЛЕОНІД РУДНИЦЬКИЙ**

Після доповіді — дискусія

Гармонія змісту...

(Продовження зі стор. 2)

яло сонце крізь пір'я хмар, люди пішли на Службу Божу...

Багато картин приготувала малярка, вибравши з них 150 найкращих. Її чоловік мгр Орест Баюк зфотографував картини на прозірки. Як стали їх вони оглядати, враження було таке гарне, що й вирішено було зробити показ із тих прозірок і до кожної картини подати короткі дані чи про архітектуру, чи про історію даної церкви, чи й загальні відомості про наш мальовничий край. Тут уже настала черга панові Орестові показати свої таланти, і він справився зі своїми талантами прекрасно. Він підібрав музику, що відповідала змістові й настроєві кожного кадру, й уривки були так добре поєднані, що складалося враження цілости, а не мозаїки чи конґльомерату. На цім мелодійнім тлі спокійний і чіткий голос Т. Баюк (ще один із її талантів) провадив нас із области в область, позуючи зразки церковної архітектури тієї частини України, підкреслюючи відмінності й спільні риси й чітко відмежовуючи український архітектурний стиль від російського та інших, що нам їх часто накидають різні невігласи.

Показ храмів кожної области починався із мапи, на якій було точно позначено місце даної церкви. Коло церкви часто можна було побачити й людей у гарних народних убраннях, почути музику чи пісню, характерну для цієї місцевости.

Початок з Київської области, бож це — столичний край. П'ятибанні церкви Придніпров'я, дубові церкви Білої Церкви... Вікна в формі хреста на Чернігівщині, незвичайної краси Преображенський храм у Межиріччі, надхненні церковні вежі Полтавщини; а цей дев'ятизрубний собор із п'ятьма банями, що його видно здалека — чи не той собор-символ, що його оспівав Олесь Гончар? А ось Запорізька Катедра — собор Святої Трійці над Самарою, триверхі церкви Поділля, делікатні бані Волинських церков, і та, що в ній гетьман Хмельницький молився перед боєм...Забужжя — Холмщина й Підляшшя — теж наші землі, хоч тепер відірвані від України; Буковина з її хатоподібними церквами, Гуцульщина. Гори, а в них церкви, як оборонні вежі; бойківські, лемківські...А музика і соловейком тьохкає, і зозулею кує, аж ніби пахощі ялиць чути. Ось церква св. Параскеви — нарешті таки жіночим іменем назвали храм! Бойківські церкви, як стрункі смереки, церкви Львівщини — їх своєрідна ґотика в ставку віддзеркалюється. Всю Україну обійшли ми очима й серцем, і ось — фінал — пам'ятник святому Володимирові в столиці Києві. Кінець. Невже ми не в ріднім краю, а в парафіяльній залі?

У просторім приміщенні собору свв. Володимира й Ольги виставлені картини Тетяни Баюк, що ми їх тількищо бачили на екрані, й публіка зацікавлено їх розглядає і купує.

— Ой Боженьку, таж я в цій церкві вінчалася! — зі сльозами на очах каже одна жінка.

— А в цій церкві мій тато парохом був...— озивається друга.

Знаходять свою церкву, поринають у спогади. Справді, церква для нас, українців, колись була осередком усього життя — і храмом, і клюбом, і захистом від нещастя, й фортецею, і скарбницею нашого мистецтва й наша культура. Дерев'яна архітектура України не має рівні в світі, тільки не всім це відомо; праця і талант Тетяни Баюк зробили великий вклад у цю ділянку.

Якраз надходить 1000-річчя християнства в Україні, й цей показ якнайкраще надається для відзначення цієї славної дати. Думаю, що всі українські осередки мусіли б запросити мисткиню до себе з її програмою. А також треба зазначити, що конче потрібно зробити ще один крок і перетворити ці картини й високого наукового рівня, гарною мовою й легко на складений текст — у книжку. Зробити це не важко, бо, фактично, книжка вже написана й ілюстрації зроблені, але це видання мусіло б бути гарне, люксусове, отже, дуже коштовне, на що авторка напевно не спромоглася б. А чому б нашій Церкві не взятися за цю почесну справу? Це справді було б гідне відзначення тисячоліття християнства. Як гарно було б збагатити нашу скарбницю книжкою „Неопалима Купина" — символом незнищенности української культури.

Ганна Черінь

Вийшла нова платівка

Монтреаль, Канада. — Тут вийшла нова плита „Вечірній дзвін" у виконанні тутешньої оркестри „Вечірній Дзвін", у складі професійних інструменталістів та вокалістів — керівника Тіна Папи, перкусія; Романа Карпишина, акордіон і бас-гітара; Адріяна Альбощого, гітара; Михайла Михалика, сопілка та мандоліна.

На плиті наспівані такі пісні: „Рушив поїзд", „Гандзя", „Раз ішов відважний гайовий", „Мамо", „Ой, джиґуне", „Чорнобривка", „Ллється пісня" та „Вечірній дзвін". Вирізняється пісня „Чорнобривка", композиції молодого композитора Романа Карпишина, оригінальним підходом до любовної пісні.

Ця оркестра виступить під час Злету на Оселі СУМ-А в Елленвіллі, Н. Й., на забаві у суботу, 23-го травня.

Платівку „Вечірній дзвін можна набути в українських крамницях в Канаді й Америці.

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями та Українським Громадянством,
що дня 18-го травня 1981 р., відійшов у Вічність,
на 54-му році життя,

наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, БРАТ І ШВАҐЕР

бл. п.

ЯРОСЛАВ ОЛІЙНИК

ветеран Американської Армії.

Горем прибиті:
дружина — МАРІЯ
діти — ОКСАНА, ЛЮБА І НАТАЛКА
сестра — ОЛЯ ІВАСЕЧКО з мужем ЯРОСЛАВОМ і дітьми ТАНЕЮ, ТАМАРОЮ І МАРТОЮ
шваґер — ВОЛОДИМИР ПОТЕЖНИЙ зі сином МИРОНОМ, дочкою ВІРОЮ і зятем БОРИСОМ МИЦЬОМ
та ближча і дальша Родина

ПАНАХИДА в середу, 20-го травня 1981 р., о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesant Avenue, Union, N.J.

ПОХОРОН у четвер, 21-го травня 1981 р. з того ж похоронного заведення, о год. 8:30 ранку до церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., а після Богослуження на цвинтар Gate of Heaven, Hanover, N.J.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В глибокому смутку повідомляємо
Родину, Приятелів і Знайомих,
що в неділю, 17-го травня 1981 р., о год. 8-ій веч.,
по короткій недузі упокоївся в Бозі,

наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДО

бл. п.

ВАСИЛЬ ВОРОНКЕВИЧ

народжений 28-го липня 1914 р. в Золочеві, Україна.

ПАНАХИДА в середу, 20-го травня 1981 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні William Kohoot Funeral Home, 86 West 14th Street, Bayonne, N.J.

ПОХОРОН в четвер, 21-го травня 1981 р. з того ж похоронного заведення о год. 9-ій ранку до церкви Успення Пресвятої Богородиці, 32 East 25th Street, Bayonne, N.J.

В безмежному смутку:

дружина — АННА
дочка — ІРИНА замужна ПОЛІНСЬКА
син — ВОЛОДИМИР з дружиною РОС ЕНН
внуки — РІЧАРД І КЕРІ
і дальша Родина в Америці і Україні

В неділю, 24-го травня 1981 року —

в болючу й тяжку річницю відходу у Вічність

нашої Дорогої

ДРУЖИНИ, МАМИ, СЕСТРИ І ТІТКИ

світлої пам'яті

ПОЛІНИ ЩЕРБАК

буде відправлена

ПАНАХИДА

після Служби Божої в Українській Православній Церкві св. Тройці (Ірвінґтон, Н. Дж.)

Помолитися за Її душу просить —

РОДИНА

У світлу пам'ять Незабутньої

бл. п. Євгенії Храпливої

Товаришки гімназійних й університетських років, складаю 50.00 долярів на УКРАЇНСЬКУ МЕДИЧНО-ХАРИТАТИВНУ СЛУЖБУ в МЮНХЕНІ.

АННА КОБРИНСЬКА

Ділимося з Приятелями, Знайомими та всім Українським Громадянством
безмежно болючою вісткою, що дня 11-го травня 1981 року,
упокоївся в Бозі, на 71-му році життя в Ніяґара, Онт., Канада,

бл. п.

о. СТЕПАН СТОЛЯРЧУК

кол. актор українських сцен, кол. старшина УНА, довголітній парох численних парохій, останньо Брендфорду, Онт., Канада.

ПАНАХИДА відбулася дня 13-го травня 1981 року.

СВЯЩЕНИЧІ ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ почалися у вечорі, 14-го травня 1981 р. з участю Їх Ексцеленції Єпископа Кир Ізидора та при співучасти 17-ох священиків і маси народу. Докінчилися вранці, 15-го травня 1981 р. з Божественною Святою Літурґією, теж з участю Їх Ексцеленції Єпископа Кир Ізидора та прибувших численно священиків та вірян.

Після відправ перевезено Тіло на цвинтар у Ніяґара, Онт., Канада. Попрощали Покійного о. Степана велилюдною тризною.

В глибокому смутку:

дружина — СОФІЯ
брат — РОМАН з дружиною ДАРІЄЮ
Ближча Родина поза межами Канади та ЗСА

З глибоким сумом повідомляємо Друзів, Земляків і Громадянство,
що на 84-му році життя, 17-го травня 1981 року відійшов від нас

бл. п.

ФЕДІР ПАВЛОВИЧ БУЛЬБЕНКО

Батько, Дід, учасник Визвольних Змагань, громадський і церковний діяч.

ПАНАХИДА в похоронному заведенні П. Яреми, 129 Схід 7-ма вул., у п'ятницю, 22-го травня 1981 р., о год. 7-ій веч.

ПОХОРОН на українському цвинтарі в С. Бавнд Бруку, Н. Дж., в суботу, 23-го травня 1981 р., після похоронних відправ в похоронному заведенню, о год. 9-ій ранку.

•

Замість квітів просимо складати пожертви на УВАН.

РОДИНА

Ділимося сумною вісткою із Членством ОУН, б. Учасниками Похідних Груп,
б. Членами Військових Відділів ОУН та всією Українською Громадою
в Краю і на чужині, що відійшов у Вічність, в п'ятницю, 15-го травня 1981 р. в Ню Йорку

ОСНОВОПОЛОЖНИК І КОМАНДИР ПОЛІСЬКОЇ СІЧІ
УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ (УПА)

св. п.

ТАРАС БУЛЬБА-БОРОВЕЦЬ

якому Провід Українських Націоналістів через своїх Представників і Старшинські Кадри допоміг покласти основи під організацію збройно-революційних сил УПА в жорстокі часи німецького терору в Україні в рр. 1941-1942

•

Родині славного Покійного Командира УПА висловлюємо найглибші співчуття, а Членству УНРуху й Українське Громадянство закликаємо взяти численну участь в жалобних відправах і похороні.

Провід Українських Націоналістів

Українська Вільна Академія Наук у США

Повідомляємо Українське Громадянство та Членство УВАН,
що дня 17-го травня 1981 року в Ню Йорку, помер

світлої пам'яті

ФЕДІР ПАВЛОВИЧ БУЛЬБЕНКО

член Фундації Академії та протягом кількох років працівник канцелярії УВАН.

•

Синові Покійного д-рові Юрієві Бульбенкові та Внукам висловлюємо глибоке співчуття.

Управа УВАН у США

Теренове Керівництво ОУН в ЗСА

у глибокому смутку повідомляє своїх Членів та все Українське Суспільство в ЗСА,
що у четвер, 14-го травня 1981 року у Філядельфії, Па., помер на 73-му році життя,

карний і довголітній член ОУН

бл. п. інж.

ІВАН ХАРАМБУРА

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у понеділок, 18-го травня 1981 року в українській православній церкві св. Володимира у Філядельфії, Па.

ПОХОВАНО у понеділок, 18-го травня 1981 р. на українському національному Пантеоні при церкві св. Андрія у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

•

Дружині Покійного п. Марії з дітьми та найближчим членам Родини, висловлюємо глибоке співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Тереновий Провід ОУН

НЕДАЛЕКО МІСТА ЛЕМОНА в провінції Еспанії, де живуть баски, терористи висадили в повітря міною джіпа, в якому їхали три вояки Цивільної гвардії, що ескортували два вантажні авта з динамітом. Динаміт розвожено до каменоломів і інших земельних споруд. Це тільки припадок, що не висаджено в повітря вантажних авт з динамітом. Коли б висаджено увесь ладунок динаміту, шкоди були б значно більші. Міна вкопана в дорогу, вибухла при помочі детонатора, який був електричним дротом получений з недалеко захованими терористами. Терористи належали до баскської сепаратистської організації ЕТА, яка останнім часом проявляє велику діяльність і впродовж короткого часу вбила цілий ряд військовиків на чолі з одним генералом і одним полковником.

Український „бестселлер" у 1980 році

Василь Верига

У видавництві Головної Управи Братства кол. Вояків І-ої УД УНА появилося друге видання праці Василя Вериги п. н. „Дорогами Другої світової війни". Перше видання появилося у травні 1980 року у серії видань Канадського Наукового Товариства ім. Шевченка у видавництві „Новий Шлях" у Торонто. Праця „Дорогами Другої світової війни" відразу не знайшла прихильних відгуків, доказом чого є рецензії, надруковані у періодичних виданнях українською, польською та англійською мовами, а також і численні листи до видавництва та автора. Це викликало лють редакторів англомовних „Вістей з України", які також згадали про неї, очевидно, з питомою їм лайкою.

На протязі семи місяців 2,000 наклад був вичерпаний і тим самим виявилося, що книжка „Дорогами Другої світової війни" була українським „бестселлером" у 1980 року. Тому що наспіли численні нові замовлення, видавнича референтура Братства кол. Вояків І-ої УД УНА випустила друге виправлене видання, поширене вступним словом відомого українського журналіста Івана Кедрина та словом від самого автора.

Книжку можна набути у місцевих українських книгарнях або у видавництві Вісті Комбатанта: P.O. Box 279, Stn. D.Toronto, Ontario M6P 3J9, а також у самого автора: 215 Grenadier Road Toronto, Ont. M6R 1R9, у ціні 15 дол. у твердій та 10 дол. у м'якій оправі.

З цим твором повинні познайомитися всі ті, яких цікавлять події Другої світової війни та взаємовідносини поміж поляками й українцями.

Ще про з'їзд коломиян

Із ініціятивного Комітету з'їзду коломиян повідомляють, що з'їзд відбудеться у днях 23-го і 24-го травня ц. р. на оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Пенсилванія. Це є якраз довгий кінець тижня, у зв'язку з Днем Поляглих, так що буде багато часу на з'їзд, на який Комітет підготовив багату програму.

Метою цього з'їзду-зустрічі є не лише зустрінутися з рідними, близькими приятелями і знайомими, але також обговорити, підготовити й видати пам'ятку для історії та майбутніх поколінь у формі регіонального збірника про Коломию й Коломийщину, якою ми її знаєм і якою вона була колись, коли ми там жили.

Оце недавно попалася мені в руки книжка про Івано-Франківськ, місто й область, видання совєтське. В цій книзі поза звичайною комуністичною пропаґандою більше нічого немає. У ній обширно написано про організацію колгоспів, про боротьбу із „буржуазними націоналістами", в ній рясніє знімками пам'ятників Леніна, але про історію, народні звичаї, народну ношу тощо там згадки немає.

Слушно заявив один із членів Комітету, що „це наш історичний обов'язок і його ми мусимо виконати, бо коли ми цього не зробимо, то після нас вже ніхто за це не візьметься, тому що нізвідки буде взяти відомостей, які тільки ми ще можемо дати". Тому конечно виконаймо цей наш історичний обов'язок, який є також нашою регіональною амбіцією — не посоромити землі Коломийської, опрацювати та видати збірник.

Поза нарадами в програмі з'їзду відбудуться виставки — малярська Б. Божемського, фотографії — Т. Юськова- Терена та виставки української народної ноші.

У мистецькій програмі візьмуть участь актори українських театрів: Іванна Кононів, Ліза Чепіль-Шашаровська, Оксана і Пінот Рудакевичі та сестри Михайлюківні.

Далі в програмі буде льотерія та несподіванки. (Коли маєте якісь речі на льотерію, просимо привезти зі собою).

Будемо разом вітати на цьому з'їзді земляків, проживаючив у вільному світі, а зокрема в Америці і Канаді, які, віримо, відгукнуться на цей заклик своєю масовою участю. До побачення на з'їзді.

Дмитро Павлович

ВИСТАВКА КАРТИН ЛІДІЇ БОДНАР— БАЛАГУТРАК

Гюстон, Тексас. — В Гюстонському університеті при Мейн вулиці в ґалерії О'Кейн відбудеться спільна виставка праць Діяни Паркер і Лідії Боднар-Балаґутрак. Формальне відкриття відбудеться в четвер, 21-го травня ц. р., о год. 7-ій вечора, але виставку, яка триватиме до 5-го червня, можна буде вже оглядати від 18-го травня від год. 10-ої рано до 5-ої по полудні.

ВИПРАВЛЕННЯ ІМЕНИ

У дописі А. Біловуса „Пожвавлення українського життя на Флориді" („Свобода", 7-го травня ц. р. ч. 85) ім'я громадської діячки Цегельської із Ст. Пітерсбурґу помилково подано Вероніка, а має бути Стефанія Цегельська. — Ред.

Вступайте в члени УНСоюзу!

Конференція славістів середньозахідного американського континенту

У днях 10-го, 11-го та 12-го квітня цього року в Шампейн-Урбані, де має свій осідок стейтовий Юллинойський університет, у приміщеннях „Юніверситі Інн" відбулася наукова конференція славістів середньозахідного американського континенту, головою якої є проф. д-р Ралф Фишер з Іллинойського університету. Треба зазначити, що він є також головою Російського та Східньоевропейського центру. Співгосподарями цих зборів були такі наукові інституції: Іллинойський університет, Російсько-Східньоевропейський інститут, Бюро вищої освіти і публічного зв'язку, як також Відділ Конференцій та Інститутів.

У цьогорічній конференції славістів взяло участь 148 учасників-славістів з американських та канадських університетів, музеїв, наукових інститутів та бібліотек.

Під час цих триденних зборів славістів зачитано 41 доповідь, теми яких торкались різних ділянок: п'ять доповідей було із ділянки мистецтва та філософії; дванадцять, що торкались літератури та мов; одинадцять, що торкалися дисциплін історії і архівів, тринадцять доповідей з ділянки економії, державних устроїв, право і громада.

Уже в п'ятницю, від 11-ої години ранку, почалися збори славістів, які попередила реєстрація прибулих науковців. Доповіді вбільшості відбулися у залях „Юніверситі Інн", за вийнятком двох, що відбувались у приміщеннях університетської бібліотеки.

З огляду на те, що заплянована велику кількість доповідей, вони мусіли відбуватися системою панелю, тобто голова панелю представляв слухачам панелістів та їхні теми доповідей, а опісля кожний із панелістів зачитував свою доповідь. Відтак відбувалася дискусія, в якій могли забирати слово присутні, як також панелісти, які обмінялися думками поміж собою.

Ми обмежилися до вислухання панелів, в яких заторнуто теми, що нас найбільше цікавили. Ось для прикладу, тема першого такого панелю — „Півстоліття колективного господарства в СССР", яким координував проф. д-р Рой Лард із університету в Кензас. Він також зачитав доповідь на тему: „Колективізаційна політика совєтських провідників від Леніна до Брежнєва". Інші панелісти, як проф д-р Е.М. Клейтон з Міссурі університету в Сент Луїс зачитав свою доповідь на тему „Кількісні й структуральні зміни в совєтському рільничому виробництві".

Проф. д-р Г.Елісон із Вашінгтонського університету зачитав доповідь на тему „Совєтське колективне господарство: історичний огляд"; проф. д-р Ю.Р. Міллер із Іллинойського університету виголосив доповідь на тему „Три погляди на совєтську колективізацію" та інші. Треба признати, що згадані доповіді були на високому науковому рівні, а їхні автори — це добрі фахівці з тих ділянок.

Ввечорі у п'ятницю відбулася зустріч учасників-славістів при „винці", де була знаменита нагода зустрінути давніх знайомих та зав'язати нові знайомства.

Опісля поспішаємо вулицями Шампейн до університетської бібліотеки, в приміщеннях якої має відбутися сесія, на якій розглядатимуть низку документальних фільмім.

Сесію відкрив представник Іллинойського університету С.Гилл. За програмою висвітлено ряд документальних фільмів „Алла Горська не живе" (30-хвилинний фільм про українську дисидентку); три польські фільми – „Бути", „Ліцитація", „Андрій Вайда" та „Попіл і діямант". Ми, на жаль, устигли лише на висвітлювання серії польських фільмів, хоч дуже хотілося побачити фільм про Аллу Горську.

У суботу, 12-го квітня ц.р., вже від години 8:30 ранку, почалась дальша серія панелів. Панелем „Меншини і їхня політична активність" керував наш добрий приятель проф. д-р Богдан Гарасимів з Калґарі університету в Канаді. У названому панелі взяли участь такі панелісти: проф. д-р К. Фармер із Маркет університету, який зачитав доповідь „Меншини і їхня політична активність в СССР"; проф. д-р Ю.В.Пітерсон із Західньомерилендського коледжу — „Активність чехів і словаків в чеській політичній системі". За панельним столом був і дискутант проф. д-р Дж. Бєласяк із Індіянського університету в містечку Блумінґтон.

Треба підкреслити, що панеліст Фармер був добре обізнаний з дотичними проблемами меншин в СССР, тож і об'єктивно насвітлив ці справи у своїй доповіді. Однако ж доповідь проф. Пітерсона викликала більш жваву дискусію, в якій взяли участь слухачі-славісти, що вказували на ряд неточностей і поверховість обговорюваної теми. Промовляв і голова панелю проф. д-р Б.Гарасимів, який слушно вказував також на деякі неточності в доповідях панелістів.

У дообідніх годинах у приміщенні бібліотеки відбулася інформативна сесія під заг. „Колекція та обслуга в університетській бібліотеці слов'янського відділу", якою провадив проф. Л.Міллер, головний директор славістичного відділу при Іллинойській бібліотеці, а доповідачами були бібліотекарі того відділу. Цікаво та змістовно говорила проф. д-р Марíянна Т. Холдін, директор Російського та Східньоевропейського Інституту в Шампейн-Урбані. Про україніку в Іллинойській бібліотеці вичерпно поінформував проф. д-р Д.Штоґрин.

Опісля точно о год. 1:30 по полудні почався ще один панель під назвою „Політичні течії в періоді поміж двома світовими війнами в Україні (1920-39)", яким проводив проф. д-р С.Горак, а панелістами були д-р Дж. Мейс із Мичиґенського університету, який зачитав розділ із його докторської дисертації під заг. „Національний комунізм і комуністична партія України". Наступним панелістом був молодий українець д-р Мирослав Шкандрій з Калґарі університету, який зачитв доповідь на тему: „НЕП і політична криза в 1925-28 рр". Доповідь на тему: „Ідеологія українського націоналізму в періоді поміж двома світовими війнами" зачитав молодий українець, докторант Мирослав Юркевич із Мичиґенського університету.

Спеціяльно доповідь д-ра Дж. Мейса була на високому науковому рівні, відчував слухач, що доповідач, за походженням неукраїнець, однак дуже добре обізнаний з українськими проблемами, а зокрема, всесторонньо дослідив епоху національного комунізму та об'єктивно представив її, а також тодішніх українських діячів у своїй науковій праці. Варте уваги те, що д-р Дж. Мейс довше зупинився на розгляді особи Скрипника. Також д-р М. Шкадрій у своїй науковій розвідці прослідив епоху НЕП-у. Безумовно, дуже цікавою та корисною присутнім славістам була доповідь докторанта М.Юркевича.

Над зачитаними панелістами доповідями вив'язалася жвава дискусія, в якій брали участь слухачі та голова панелю. Дискусію із залі жваво провадив д-р Михайло Палій із Кензас університету, який погоджувався із твердженнями д-ра Дж. Мейса.

В наступному панелі порушено справи сучасної еміґрації. Одним із панелістів був проф. д-р Л.Винар із Кент університету. Заплянована тема його доповіді називалася „Українська еміґрація". Голова панелю проф. д-р С.Гейтман із Колорадського стейтового університету також зачитав свою доповідь на тему: „Еміґрація німців з СССР", а панеліст проф. д-р С. Фейнштайн з Вісканського університету виголосив доповідь на тему: „Аспект пристосування совєтських євреїв до умов американського життя". Вже на залі довідуємося, що заплянованої доповіді про українську еміґрацію не буде, з огляду на відсутність прелеґента. Всі доповіді про сучасну еміґрацію з СССР були цікавими та корисними для славістів.

Цікаво було також на інформативній сесії під назвою „Питання і відповіді", якою провадив Д.Рансел, редактор наукового журналу „Славік рев'ю".

У неділю, 13-го квітня ц.р., в 10-ій год. ранку почався ще один дуже цікавий темою та корисний науковцям панель під назвою: „Слов'янські і східньоевропейські архіви-музеї на середньому заході США". Головою цього панелю був проф. д-р Д.Штогрин, а панелістами були бакалявр Галина Миронюк з Міннесотського університету, яка зачитала добре опрацьовану доповідь про слов'янські та східньоевропейські архіви, що знаходяться в Еміґраційному Історичному Дослідному Центрі при Міннесотському університеті.

Від польського музею Чікаґо мав відчит о. Д.Білінський, але з огляду на те, що був перешкоджений своїми душпастирськими обов'язками, реферат під заг. „Польський архів та історичні матеріяли в американсько-польському музеї" в заступстві прелеґента виголосив член управи того ж музею. Про стан чеських архівів Чікаґо говорив проф. В.Ласка з Чікаґського університету, який вказав на ряд труднощів, дотичних чеських та словацьких архівів, як брак потрібного на це приміщення та фондів. Панелістом про литовський музей Чікаґо був С.Балзекас, власник та голова литовського музею ім. Балзекас. Він зачитав доповідь під назвою: „Литовський архів на середньому заході США і його кляcифікація".

В цьому панелі мав взяти участь ще один панеліст — мґр Е.Басюк з Лайола університету в Чікаґо. Темою його доповіді мала бути: „Історичні документи і архіви в Українському Національному Музеї в Чікаґо". Однак, на превеликий жаль, представник від Українського музею не прибув, а також не переслав своєї доповіді, що було досить великим розчаруванням, особливо для славістів-українців, що з нетерпінням та з великим сподіванням чекали на цей панель. Рятуючи ситуацію, голова панелю проф. д-р Д.Штогрин подав короткий, але цікавий змістом огляд про чікаґський Український музей.

Вив'язалася виміна думками поміж панелістами. Директор Балзекас музею подав ряд практичних порад та вказівок, як саме найкраще упорядковувати архіви в етнічних музеях, щоб таким чином якнайбільше улегшити працю дослідників, дати їм якнайкращу можливість користуватися архівними матеріялами. Він також вказав, як найбільш економно провадити архіви в національних музеях.

Молодий науковець українка Галина Миронюк із Міннесотського університету змістовно та цікаво поділилася з присутніми славістами про працю, завдання та досягнення їхньої наукової інституції.

В суботу, 11-го квітня, ввечорі відбувся бенкет для учасників цієї конференції славістів, попереджений, безумовно, зустріччю при „винці". Голова конференції славістів проф. д-р Р.Фішер відкрив бенкет, привітавши присутніх, а секретар конференції проф. Креґ Смит з Нордістерн університету подав короткий огляд праці конференції.

Під час бенкету ректор Іллинойського університету привітав учасників. На бенкеті відзначено 20-річну наукову працю проф. д-ра Ральфа Фішера, вказуючи на його великий та многогранний вклад в розвиток славістики. Було дуже приємно довідатися про таку позитивну, успішну працю цього науковця.

У розваговій частині бенкету виступили мистецькі одиниці, що існують при Іллинойському університеті.

Д-р Микола Домашевський